



Strokovni list za povzdigo gostilničarskega obrta.
Glasilo „Deželne zveze gostilničarskih zadrug na Kranjskem“.

==== List izhaja 10. in 25. vsakega meseca. ====
 Za posamezne člane v „Deželni zvezi“ včlanjenih zadrug stane list celoletno K 4.—, za člane onih zadrug, ki so v „Zvezi“ in ako so uvedle obvezno naročbo lista za vse člane, pa celoletno K 2.—. Sicer stane list celoletno K 5.—, polletno K 2.60, četrtletno K 1.30 in posamezna številka 25 vinarjev.
 ==== Cena inseratom: 1/48 strani K 1.50, pri večkratnih objavah popust. ====

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 16.

Strankam je uredništvo na razpolago vsak ponedeljek in petek od 4.—6. popoldne.

Rokopisi se ne vračajo. Rokopise in objave je pošiljati do 5. oziroma do 20. vsakega meseca, s tem dnem se uredništvo zaključí.

Štev. 1—2.

V Ljubljani, 25. januarja 1917.

Leto IV.

Zvezne objave.

Našim tovarišem!

Bilo je pred tremi letimi, ko se je uresničila želja, da dobe gostilničarji svoje glasilo, da bi mogli z njim delovati za prosep svojega obrta. Z veseljem je pozdravilo mnogo naših tovarišev to misel, ter so se z navdušenjem lotili dela, česar posledica je bila, da se je naše glasilo že takoj v prvih mesecih nepričakovano hitro in dobro razvilo, kar nam je dalo nado, da bode že v drugem letniku njega obstoj za vedno zasiguran. A prišlo je drugače.

Takoj v pričetku drugega polletja je izbruhnil svetovni požar, ki se je od leta do leta vedno širil, tako da si z malo izjemami stoje skoro vse evropske države izvzemši malo število nevtralcev, z orožjem v roki. Že tedaj je marsikaterega naših tovarišev zadel težak udarec položaja, vendar pa nihče ni mislil, da bode ravno naš stan trpel izmed vseh najhujše, da bode nešteto naših tovarišev izgubilo vse svoje težke prislužene in še težje pribranjene krajcarje. Nikogar ni bilo, ki bi se zavzel za naš obstoj, pač pa je nebroj poklicanih in nepoklicanih, ki vedno bolj in bolj povdarjajo, da so za nas nastopili zlati časi, ko si lahko nakopičimo cela premoženja. Najjasnejši dokaz nasprotnega pa je, da je do danes že na tisoče in tisoče naših tovarišev bilo primoranih zapreti svoje lokale, ker so spoznali, da ne gre in ne gre več naprej. Smelo trdimo, da smo prišli med navskrižen ogenj: na eni strani nezadovoljni gostje, na drugi producenti, drugje zopet stroge vladne naredbe, ki so bile naravnost usodepolne za naš stan.

Vsled tega je bil pritisk vedno hujši in hujši, tako da je nebroj naših tovarišev izgubilo svojo odporno silo, ter so ustavili

obrate. Pa kakor v pričetku omenjeno: nihče se ni zavzel za nas, dasi smo istotako davek plačujoči obrtniki.

Peza sedanje dōbe pa je padla tudi na naše glasilo. Že smo dvomili jeli bomo vzdržali ali ne. Spominjajoč pa se težkoč prve dobe našega lista smo napeli vse sile, smo skušali, da vdržimo, ker se nam je škoda zdelo, da bi bile zaman vse žrtve, ki smo jih vtrpeli v začetni dobi. Z veseljem konstatiramo, da smo rešeni in da za trdno pričakujemo, da bomo zdržali do konca vojne, za kar se imamo zahvaliti veliki vnemi nekaterih naših tovarišev, s katero so delali za naš list. Žal pa nam je, da je še mnogo takih, ki se ne zmenijo zanj. Danes se ponovno obračamo do svojih tovarišev z nujno prošnjo, naj širijo naše glasilo, ki je v veliko korist posameznikom kakor tudi celem stanu. Radi tega naj vsak smatra kot svojo najsvetejšo dolžnost sledeče:

1. da pridobi stanovskem glasilu vsaj enega naročnika.

2. da pridobi za lastno glasilo vsaj eno tvrdko, da bo priobčevala oglase v njem. Menimo, da je to silno majhna naloga, katere izvršitev pa bi bila za cel stan nepregledne važnosti in koristi. Ako bi se tovariši potrudili uresničiti ti zgoraj označeni želji, bi se naš list povzdignil lahko na visoko stopnjo, lotil bi se lahko in brez skrbi uresničiti še marsikako točko svojega programa, kar bi bilo neprecenljive vrednosti.

Z veseljem moramo priznati, da mnogo naših tovarišev deluje v tem smislu, kar dokazuje dejstvo, da se je že dosedaj oglasilo mnogo novih naročnikov, dasi je pričujoča številka prva novega letnika. Dalje nas posebno veseli, da se v zadnjem času vedno oglašajo tudi dopisniki, ki nam pošljejo važne dopise. Pripeti pa se, da jih pogosto ne vidijo priobčene. Vzrok

temu je, da se moramo zelo varovati, da nas ne zaplenijo, ker smo pač v vojnem pasu.

Na novo poživljeni pričnimo novi četrti letnik, upajoč, da bode skoro napočil zopet čas dela in stvarjenja, doba ko se bodo tudi našemu stanu prizadete rane začele celiti.

Stiske gostilničarstva.

Drž. zveza gostilničarskih zvez avstrijskih je imela pred kratkim na Dunaju državno konferenco, na kateri je našo zvezo zastopal g. Fr. Kavčič, načelnik ljubljanske gostilničarske zadruge. Na podlagi konferenčnih sklepov je odposlanstvo vročilo predsedniku prehranjevalnega urada sledečo spomenico.

Vsled zapore ječmena po državni oblasti, ki je povzročila utesnitev varjenja piva, se odkaže gostilničarjem navdse malenkostna množina piva, vsled česar trpe isti tako velik izpadek pri zaslužku, da je možnost njih obstanka resno ogrožena.

Iz soglasujočih poročil vsega časnikaarstva je posneti, da preti nevarnost, da se bode varjenje piva docela ustavilo, ako se pivovarjem v najkrajšem času ne odkaže zadostna množina ječmena tako, da bi se z mesecem februarjem popolnoma ustavilo točenje piva, kar pomenja popoln pogin gostilničarstva.

Vsled prejšnjih utesnitev žali tako drag tekoči kruh delavstva in meščanstva srednjih stanov je bil edini glavni vir dohodkov gostilničarjev. V slučaju popolne obustavitve varjenja piva bi bilo izročeni poginu 167.000 davek plačujočih gostilničarjev z njihovimi družinami in približno 2 milijona uslužbencev, ki bi bili izločeni iz vrste pridobitvenih stanov. Prav noben poklic ni tako silno trpel vsled vojne, kakor ravno gostilničarski. Vsakovrstne vojne naredbe in raznovrstni

ukazi: omejena množina piva, omejitev ur za točenje, skrajšanje policijske ure, prepoved godbe in zborovanj itd. so gostilničarje silno oškodovale. Najemnine pa teko dalje, kakor pri polnem obratu, poslovni troški so se potrojili, da celo popetorili, hrana za osobe in plače osobja so se dvignile do nedosegljivosti tako, da je nastala v gostilniški obrti največja sila.

Nešteti stanovski tovariši so bili primorani zapreti svoje obrate in so obsojeni, da se vdinjajo kot posli ter množe vrste proletarijata. Njih lokali, ki so jih opremili z velikimi troški, stoje prazni ter otežujejo že itak ogroženi položaj našega zemljiškega in hišnega posestva.

Onim pa, ki so bili v položaju, da so dosedaj še vzdržali, bi bila z daljno utesnitvijo varjenja piva oziroma s popolno ustavitvijo pretrgana žila življenja. Za prehrano velikega dela ljudstva potrebna živila in poživila se jim odkazujejo v silno pičli meri. Moko, zdrob, krompir, meso, mast, surovo maslo, jajca, kava, mleko, i. e. sploh ni dobiti ali pa le pod najneugodnejšimi pogoji. Nadomestila, ki se dajo za to so tako malovredna, da občinstvo pač ne najde povoda popreje tako udobne gostilne obiskovati.

Ako se bode z odvzetjem piva vzela gostilničarjem možnost svoje goste vsaj deloma zadovoljiti, vzela se jim bo s tem vsaka možnost obstanka, ker vsled nedosegljivih in vedno rastočih cen vina, so gostilničarji izgubili možnost s točenjem te pijače se obdržati.

S popolno izločitvijo našega za državni obrat tako važnega stanu bi se uničile velike gospodarske vrednosti in znamenite pridobitvene sile, ki bi se v miru ne dale nič več nadomestiti. Pri tej priliki se spominjamo besedi ravno prominulega našega cesarja, s katerimi je veliko, narodno go-

spodarsko važnost gostilničarstva označil rekoč: „Dobro oskrbovani in napolnjeni gostilniški obrati so pravi blagoslov za deželo in ljudi“.

Vsled velikih, narodno gospodarskih škod, ki so posledice vojne, so gostilničarji največ trpeli in oni so doprinesli največje žrtve, da bi se vzdržanje omogočilo. — Popolnoma pa izločiti iste iz vrst obrtnikov bi pa ne imelo samo v sedanjem vojnem času, marveč tudi pozneje v mirovnem času najtežje gospodarske posledice.

Gostilničarji imajo isto pravico do obstanka kakor vsaki drugi pridobitveni stan, zato je tudi lahko izreko zahtevo, naj država njih obstanka ne uniči, ampak v pravičnem vpoštevanju visokega mednarodno gospodarskega pomena tega stanu obvaruje istega pred poginom ter naj ne spravi mnogoštevilne ljudi na beraško palico.

Gostilničarji so bili, so vedno in vselej z vsemi silami pripravljeni, da vzdrže, smejo pa tudi zahtevati, da jim te zmožnosti ne vzame država s tem, da še bolj utesni točenje piva ali ga popolnoma ustavi.

Danes na Dunaju zbrani zastopniki vseh gostilničarskih združnih organizacij Avstrije se torej zaupno obračajo do visoke vlade, naj ista še enkrat preizkusi vočigled izborne letošnje ječmenove letine in velikanskih vpljenih zalog žita v osvojeni Rumuniji ali je tako težko odškodovanje posameznega pridobitvenega stanu v korist splošne prehrane potrebno in kako težke gospodarske posledice mora imeti to ne le za sedanjo vojno dobo, marveč tudi za poznejši čas in ali ni šla prejšnja vlada s svojimi previdnostnimi uredbami vendarle predaleč ter naj našemu stanu nudi zadostno pomoč, predno bo to prepozno.

Dalje prosimo udano, naj visoka vlada blagovoli:

1. razveljaviti naredbo c. kr. trgovskega

ministrstva z dne 8. septembra 1916 drž. zak. št. 299. zadevajočo utesnitev točenja piva, se je v raznih kronovinah pokazalo, da radi različnosti posameznih obratov pravična in primerna izvedba te odredbe ni mogoča, osobito ker vsak gostilničar dobi tako omejeno množino piva in se je trpežnost istega vsled manj vrednih primesi izdatno znižala, torej se naslednji dan to pivo ne more več točiti;

2. takoj ustaviti napolnjevanje steklenic od strani pivovarjev in zalog, za dobo vojske, za čemer je večina pivovarjev stremila, tako ostalo pivo pa naj se odkáže manjšim gostilniškim obratom.

3. preprečiti preprodajo piva po gotovih bankah in za njimi skritimi gospodi;

4. ukreniti, da se bodo potom gostilničarskih združenj odkazala živila gostilničarjem za prehrano njih gostov; ako pa bi to ne bilo mogoče, naj bi se odkazalo in razdelilo ta živila po izreku strokovnjakov;

5. ukreniti, da se za točenje kave določenih sedem ur razdeli in uredi potom okrajne politične oblasti in po zaslišanju pristojne gostilničarske zadruga;

6. da se izroči obrat vojnih kuhinj gostilničarjem in da se jim odkáže za to potrebna živila;

7. da se odkáže večja množina moke in sočivja, ker se vsled brezmesnih dnij porabi večje množine;

8. da se vpraša za mnenje praktičnih strokovnjakov gostilničarstva posameznih kronovin, predno se izda kaka tozadevna odredba.

Ako pa bi se z novo omejitvijo točenja piva ali pa s popolno ustavitvijo povzročila ustavitvev gostilniških obratov, bi morala država prevzeti preskrbo onih družin, katerih očetje se bore za domovino, ker so se porabili že vsi prihranki prejšnjih let.

LISTEK.

Starček.

I.

En starček je živel
Na vinskih gorah,
So prav'li, je b'lo na Dolenjskem.
Da rad je on držal
Kozarček v rokah —
Zahajal k prijatljem je pevskim.
Ko ura pa pride,
Ločitye je čas,
On vzame kozarček
In reče na glas:
»Oče nebeški, glej,
Še en kozarček zdej,
Hvalo bom vekomaj, vekomaj pel.«

II.

Ko sodbe čas pride,
Zveličan' hite
K veselju, s svetlobo obdani.
Bog oče na tronu
Pa gleda vrsté,
Se k Petru obrne postrani:
»Glej, doli še eden
Za vratmi stoji,
Z rdečim obrazom,

Ga nekaj skrbi!
Peter ga pripelja,
Toži srdito ga:
Tega, gospod, le dol' v brezno pahni.

III.

Peklenščki so zanjga
Gromado zak'ril',
Najhujše orožje priprav'jo.
Že zdavnaj bi radi
Ga v kremplje dobil',
Bi z vodo napajal' ga radi.
Ker vince je ljubil,
Je služil hudič',
Mu bomo zakur'li,
Da joj bo in krič.
On bo za vsak bokal
Oster odgovor dal,
Dosti je tukaj od njega že prič.

IV.

Glej, starček ves zgrevan
Pred tronom stoji.
Bog reče vesele besede:
»Pojd' notri k veselju
Zdaj večnemu ti,
Pravični le sam ga posede.
Pač pil si na svetu
Le vince ti rad,
Zato saj ustvaril

Sem trtice sad.
Piti vesel ga sme,
Kdor ima čist' srce,
S'cer si življenja je večnega tat.«

V.

Bog oče zdaj Petru
Prijazno pove,
Da sabo naj starčeka pelje,
Naj vinca natoči
Mu s trte sladke,
Z nebeškega soda veselje. —
Z obema rokama je kup'co prijel,
Jo kvišku povzdigne
In reče vesel:
»Oče nebeški, glej,
Še en kozarček zdej,
Hvalo bom vekomaj, vekomaj pel.«

Ta lepa napitnica je vzeta iz naroda. Poje se po prav krasnem napevu; besede in napev se tako ljubo vjemajo, da v veseli družbi ni kmalu prikladnejše pesmi. Ni nam znano, kdo je pesem zložil, kdo napravil napev, priobčujemo jo pa zategadel, ker je marsikom gotovo še neznana in pa ker se večinoma poje s popačenim besedilom. Da se ohrani pravo besedilo, smo ga priobčili v listu.

Stališče upravnega sodišča glede dobavnih pogodb med vojno.

V naslednjem hočemo razložiti pravno stališče, ki ga je zavzelo upravno sodišče v svojih razsodbah glede vpliva vojne na obstoječe dobavne pogodbe. Ker vlada v tem oziru tako v trgovskih kakor v industrijskih krogih velika nejasnost in ker služijo razsodbe upravnega kot najvišjega sodišča vsem sodiščem kot vodilo, upamo s tem ustreči posebno trgovskim krogom.

Kakor rdeča nit se vleče skozi vse razsodbe načelo, ki je veljalo pred vojno in bo ostalo tudi vedno v veljavi:

Vojna sama na sebi ni še vzrok za razveljavljenje pogodb, le nezadovoljena nemogućnost dobavljenja oprošča dobavitelja dolžnosti do izpolnitve in odškodovanja.

1. Nemogućnost dobave.

Dve razsodbi z dne 5. oktobra 1915 in 29. februarja 1916 izrekata razločno in jasno, da ni nobenega povoda, da bi se v vojni ali vsled vojne ne oziralo na temeljne pogodbenopravne določbe prava, ki je v veljavi. Eno teh načel, ki se jih ne sme dotakniti, obstoji v tem: veljavno sklenjene pogodbe se morajo kot veljavne — če le mogoče — vzdržati in le one ugovore vpoštovati, ki jih priznava pravo v miru kajpada prilagodeč se vojnemu položaju.

Vprašanju, če ni izbruh vojne že sam na sebi po zakonu dogodek, ki je, ako povzroči nemogućnost izpolnitve, sposoben, da more razveljaviti pogodbo in oprostiti obvezanca izpolnitve, je pritrditi le ob nastopu gotovih pogojev. Ako se vojna silno razširi, ovira vse obrate in nalaga tudi trgovskemu prometu take omejitve, da je oni, ki je obvezan izpolniti, oviran pri izpolnitvi obveznosti, bodisi po zakonitih predpisih, bodisi vsled nastopivšega nedostajanja predmetov, ki jih mora dobaviti. Ti pogoji morajo torej nastopiti, ako naj se govori o nemogućnosti dobavitelja, da dobavi. Niti tako daleč ni treba iti, da bi morala obstojati objektivna ali pravilnejše absolutna nemogućnost dobavljenja. Nele tedaj, če je dana nepogojna nemogućnost dobave, ampak že tedaj, če je nastopila nemogućnost dobiti blago radi visokih cen, se mora kot posledica te nemogućnosti vzeti razveljavljenje pogodbe in oprostitev dobavne dolžnosti. To stališče bo tudi veljalo, če v sklepnem pismu ni vojne klavzule. Ugovor nemogućnosti dobiti blago radi visokih cen se lahko opira na razmotrivanje, da se dolžnika ne more prisiliti, da bi žrtvoval lastno existenco, le da zadosti svoji obveznosti. Ta ugovor je veljaven le tedaj, če gre za kako popolnoma anormalno, čezmerno potrebnost dobavljenja.

Ako pa izvršuje prodajalec trgovski promet v veliki meri z blagom, ki ga mora dobaviti, in če so cene, ki so merodajne za dobavne predmete, štirikrat višje naratle, se še ne more govoriti o tem, da je v danem slučaju nastopil večji riziko kakor je navadno

pri vsakem kupčijskem sklepu. (Razsodba z dne 25. oktobra 1915.)

Le otežitev v izpolnitvi dobavne dolžnosti ne more prodajalca oprostiti dobave. Prepoved izvoza blaga gotove vrste iz Nemčije ima na izpolnitev pogodbe le v toliko vpliv, v kolikor je nabava dotičnega blaga iz Nemčije postala nemogoča. Če ima prodajalec svoje bivališče v tuzemstvu in če je blago tu, čeprav za višjo ceno dosegljivo, potem mora dobaviti. (R. 14. decembra 1915.)

Ugovor nemogućnosti dobave dopusten tudi napram vojnim sklepom. Ako se je kaka uvozna prepoved ob času vojnega sklepa milo izvrševala, lahko, če se je naknadno prepoved strogo izvrševala, ta okolnost povzroči oprostitev dobavne obveznosti, ne da bi se morala dati odškodnina, ako se dotično blago kljub višjim cenam ne more dobiti v tuzemstvu, zlasti ker je tudi kupec že z ozirom na značaj pogodbe kot vojnega sklepa in vrsto blaga moral računati s težkočo oziroma nemogućnostjo izpolnitve. (R. 21. decembra 1915.)

Ako je vojna gospodarske podlage pogodbe, ki se je pred vojno pod normalnimi razmerami sklenila, tako izpremenila, da se njen vpliv na možnost nabave, na ocenitev in dobavo tozadavnega blaga ni mogel naprej videti ali z njim računati, potem so te okolnosti zadosten vzrok za oprostitev dobave brez odškodninske dolžnosti. (R. 8. avgusta 1915.)

Nemogućnost nabave blaga, ki se ima dobaviti iz inozemstva vsled vojne se more le takrat z uspehom ugovarjati, če prodajalec lahko dokaže, da nima nikakih drugih nabavnih virov in da ni mogel tega blaga brez lastne krivde imeti v zalogi, zlasti če je bil dobavni rok brez vsake omejitve ali pogoja gotovo določen. (R. 28. septembra 1915.)

Okolnost, da so prodajalcu obvezani dobavitelji stornirali sklepe vsled nastopa vojne in da je iz tega vzroka sam prišel v nezadovoljeno nemogućnost, izpolniti svojo obveznost, še ne zadostuje sama na sebi, da bi se to smatralo kot absolutna dobavna nemogućnost. Le če se ta sploh ali nemogućnost dobave zaradi visokih cen trdi in dokaže, se lahko govori o oprostitvi dobave. Pod dokaz stavljeno dejstvo, da prodajalec nobenih drugih sklepov ni izvršil kot one, ki so jih njegovi dobavitelji vsled vojne stornirali, je brez pomena, ako obenem ne dokaže, da ni mogel dotičnega blaga drugje nabaviti ali iz lastnih zalog dobaviti. (R. 26. oktobra 1915.)

Ako je vsled vojne nastala izprememba cen tolikega obsega, da bi pri izpolnitvi pogodbe sledila na eni strani popolnoma neupravičena in neprimerna obogatitev in na drugi strani neprimerno oškodovanje, potem se mora materialna težkoča izpolnitve smatrati kot nemogućnost izpolnitve. Pod takimi okolnostmi obstojati na izpolnitvi pogodbe, bi bilo proti dobrim nramim. (R. 1. julija 1915 in 8. februarja 1916.)

Ako je vojaška uprava na podlagi zakona o vojnih dajatvah zaplenila surovine in polizdelke ter prodajalcu ukazala, da sme to blago dobaviti le gotovim, od vojnega ministrstva imenoma določenim tvrdkam, je postala dobava vsled nastopa okolnosti, ki je od volje prodajalca neodvisen, nemogoča. (R. 1. junija 1915.)

Alko je vojna uprava tovarnarju na podlagi zakona o vojnih dajatvah in z zahtevjem kazenskih posledic naročila, da mora zastanke prevzetih vojnih dobav brez odloga dobaviti ter se na prodaje, ki jih je sklenil z drugimi odjemalci ozirati šele potem ko je zadostil zahtevkom vojne uprave, je postala dobava začasno nemogoča. (R. 3. novembra 1915 in 8. februarja 1916.)

Na ugovor na prevzete vojaške dobave, ki jih je treba izvršiti pod kaznijo ces. naredbe z dne 25. julija 1914, se ni ozirati, če je dognano, da je bilo prodajalcu tudi po izbruhu vojne mogoče, nabaviti si za dobavo potrebne surovine, ne da bi zato moral plačati neprimerno visoke cene. (R. 3. novembra 1915.)

Okolnost, da sta tako kupec kakor prodajalec prevzela vojaške dobave, ne obvezuje prodajalca za dobavo blaga kupcu, ako mu je vojna uprava naročila, da mora izključno vojni upravi dobavljati. (R. 8. februarja 1916.)

Prometne omejitve in prisiljena ponudba za bombaž itd. (odrejena po ces. naredbi z dne 13. aprila 1916) ovira uveljavljenje zahtevka po izpolnitvi dobave, bodisi da je cesarska naredba izšla šele med prizivnim postopanjem. Kajti te iz javno-pravnih vzrokov izdane odredbe je vpoštovati kot prisilne norme v vsakem štadiju pravde. Tožitelju ostane le še zahtevk na odškodnino. (R. 2. maja 1916.)

Oblastvena rekvizicija prodanega, toda ne še izročnega blaga gotove provenience onemogoči prodajalcu, da bi izpolnil pogodbo in ga oprostil vsake obveznosti, torej tudi plačila odškodnine. Vendar se mora večji izkupiček priznati kupcu. (R. 18. januarja 1916.)

Ako je oblast odredila izkoriščanje vodne moči izključno le za popolno obratovanje mlina in če je izdelovanje električne moči postalo vsled zaplembe kuriva (olja) nemogoče, je obvezanec oproščen pogodbeno sklenjene dobave električnega toka. (R. 28. decembra 1915.)

Čeprav je objektivna nemogućnost dobavljenja dognana, je vendar treba vedno preskusiti, če morda obvezanec ni po lastni krivdi povzročil nemogućnost, oziroma če ni odgovoren za okolnosti, ki so povzročile nemogućnost dajatve. Čeprav se je sklepnno pismo tesno pred izbruhom vojne, torej ob času, ko se je lahko računalo z nevarnostjo vojne, sklenilo, vendar kupec in prodajalec nista mogla naprej vedeti, da bo vojna uprava vso njih zalogo (usnje) in njih celo produkcijo zase zahtevala. Pod takim okolnostmi je obvezanec nezadovoljeno prišel v nemogućnost, da bi izpolnil pogodbo, zato tudi ni odgovoren za neizpolnitev. Vendar je kupcu priznati večji izkupiček. (R. 16. maja 1916.)

(Dalje)

Obrtno in trgovsko spise.

Učna knjiga za obrtne šole obenem priročna knjiga za obrtnike. Sestavljen Henrik Podkrajšek, c. kr. profesor. C. kr. zaloga šol. knjig. Cena vezanji knjigi 4 K 40 h, cena sešiti 4 K 10 h, 1. 1916.

Profesor Henrik Podkrajšek si je s svojim pred kratkim izdanim „Obrtnim in trgovskim spisem“, pridobil mnogo zaslug za povzdigo slovenskega obrtništva. Ta obširna knjiga z nad 300 strani bo izpolnila občutljivo vrzel med našimi poučnimi knjigami in služila ne samo kot učna knjiga za obrtne šole, temveč, kakor že naslov pove, ob enem tudi kot priročna knjiga za obrtnike.

Vsak, ki ima opraviti z našim obrtništvom, ve, da je za obrtnika najvažnejše, če je obrat v tehničnem oziru na višku, vendar to še ne zadostuje, treba tudi nekaj znanja v obrtnem spisu, obrtnem računstvu in v obrtnem zakonoznanstvu.

Nova knjiga ima namen, da seznanijo učence na obrtnih šolah in napredne samostojne obrtnike z obrtnim spisem in z obrtnim zakonoznanstvom, ob enem bo pa tudi učiteljem na obrtnih nadaljevalnih šolah dober pripomoček. Noben načelnik in odbornik obrtnih zadrug naj ne bo brez te knjige.

Pisatelj deli vsó stvarino v sedem poglavij različnega obsega. V uvodnem prvem le eno stran obsegajočem poglavju razpravlja pisatelj na kratko, kako naj bodo spisi sestavljeni, da so lahko umevni in lepi, v drugem poglavju na kratko opisuje firmo, prokurista, trgovsko družbo in napise na izvesnih tablah ter naslovnih listkih. V tretjem poglavju nas na štirih straneh seznanja z vsebino in obliko inseratov in drugih javnih naznanil trgovskega in obrtnega značaja. S pravim poslovnim dopisovanjem nas seznanja naslednje poglavje z več kakor 70 stranmi. Najprvo se opisujeta zunanja oblika pisem ter pisemska pošta, nato sledijo obširni popisi in praktični zgledi okrožnic, ofertov, naročilnih in drugih v obrtnem poslovanju navadnih pisem; določbe o brzojavkah zaključujejo to poglavje. Obrtnik bo brez težav našel vzorcev, ki jih rabi v svojem dopisovanju z odjemalci, dobavitelji in uslužbenci.

Z ozirom na važnost denarnega in tovarnega prometa za obrtništvo je peto poglavje, kjer najdemo določila o poštnih denarnih in o blagovnih pošiljatkah, zelo bogato opremljeno z zgledi in vzorci. V šestem poglavju se na približno 60 straneh popisujejo in z zgledi pojasnjujejo vse važnejše listine, s katerimi ima obrtnik opraviti. Tu najdemo vzorce prejemnih, dobavnih, hranilnih, zastavnih in dolžnih pisem, pobotnic, nakaznic, delavskih in sličnih spričeval, menic, učnih in plačilnih pogodb, carinskih deklaracij, pooblastil in na koncu celo oporoka. Najobširnejše je sedmo poglavje. V tem nas pisatelj na 120 straneh seznanja z vlogami do oblastev. Ta oddelek je poleg poglavja o trgovskih pismih in onega o trgovskih listinah najvažnejši v trgovskem in obrtnem spisu. To poglavje bo seznanilo učenca obrtnih šol in obrtnika z obrt-

nim zakonoznanstvom in z mnogoštevilnimi vrstami vlog obrtnikov do oblastev. Opisana so tu obrtna oblastva in oblika vlog do istih, sestava in namen trgovskih in obrtnih zbornic, obrtnih sodišč, delokrog obrtnih nadzornikov, obrtnih zadrug in združnih inštruktorjev. Nastop samostojnega obrta povzroča posebno novincem mnogo težav, vsled česar nam pisatelj natančno opisuje posamezne vrste obrtov, posebne pogoje za izvrševanje obrtov, zahteve pri zglastitvi svobodnih in rokodelskih obrtov in pri prošnjah za podelitev koncesijonarnih obrtov. Poleg preglednega popisa o davščinah sploh in o finančnih oblastvih sta natančneje obdelana pridobnina in dohodnina. Tozadevni vzorci ne zadevajo le izjave in napovedi za te dve vrsti davkov, temveč tudi prizive in prošnje za odpis.

Nato sledijo predpisi o podružnicah, o obratovalnicah in obrtnih stavbah, o poslovodjih in zaupnikih, o nadaljevanju obrta po vdovi, o opustitvi obrta, o vpisu in izbrisu firme in prokure, o prostovoljnih razprodajah, o vpisu znamk in vzorcev, o prodaji smodnika in tobačnih izdelkov itd., o sodnem izterjavanju ter konkurznem in poravnalnem postopanju. Mnogoštevilni vzgledi bodo tu marsikateremu obrtniku pomagali iz zadrege.

V tem oddelku opisuje pisatelj tudi zavarovanje proti boleznim in proti nezgodam delavcev in nas seznanja z vsemi potrebnimi vlogami o zavarovanju delavcev.

Z ozirom na pomen domovinstva najdemo tu cele vloge v domovinskih zadevah.

Škoda je le, da so se med tiskom te knjige izdali novi predpisi o kolkih in nov poštni red. Z novimi poštnimi in brzojavnimi pristojbinami nas seznanja sicer dodatek II. vendar pričakujemo, da bo zaslužni pisatelj po vojni izdal še kratek dodatek, v katerem se bodo vpoštevali vsi najnovejši med tiskom knjige ali pozneje izdani predpisi, ki spremene v knjigi obdelano stvarino.

Ker je knjiga prav temeljito sestavljena in nje vsebina pregledno razvrščena, jo bodeta ti dve lastnosti gotovo priljubile med občinstvom.

Steska.

Opomin.

1.

Nikdo ne imej zlata doma! Zlato v državnih novcih (kosi po deset, dvajset in sto kron) spada v vojni kovinski zaklad avstro-ogrsko banke. Pod kaznijo je prepovedano zaračunati državne zlate novce kronske veljave dražje kakor z nominalno vrednostjo; državi izkažemo uslugo, če se steka zlato v avstro-ogrsko banko, ki more za nje izdajati bankovce.

2.

Tudi nekovano zlato kakor tudi cekine in tuje zlate novce je oddati avstro-ogrski banki ali državnim odkupovalnim uradom. Marsikaka rodbina ima stare davno že več nerabljenе verižice in prstane, potrto lepoticje itd. Vsakdo izpolni patriotično dolžnost, če odda take stvari državnim odkupovalnim uradom, ki plačujejo za nje višjo ceno kakor pred vojsko ali po vojski.

3.

Ne nabirajte in ne shranjujte niti srebra niti drobiža; s srebrnim, nikljastim ali bronastim denarjem se ne more kupiti več kakor z bankovci. Kdor jemlje srebrne novce in drobiž iz prometa, ne koristi sebi nič, drugim pa škoduje, ker manjka potem drobiža pri kupovanju in pri prodajanju, če jih mnogo posnema njegov vzgled, in se izzove s tem pomanjkanje drobiža, česar bi sicer ne bilo treba, ker je nakovanega dosti drobiža.

4.

Nikdo naj ne zapira bankovcev v omare in blagajne; s tem se odtegnejo prometu in se pripravi samega sebe obresti. Kdor more prosto razpolagati z denarnimi vsotami, naj kupuje vojna posojila, ki obrestujejo po več kakor po 6 %, ali naj pa zaupa svoj denar hranilnici ali banki, ki mu plačuje obresti in uporablja izročene bankovce dalje koristonosno. Vsakdo lahko denar zahteva, kadar se mu zljubi, in dobi ga tudi točno izplačanega.

5.

Vsakdo naj kupi in podpiše avstrijskega vojnega posojila toliko in kolikorkrat le more. S tem olajšuje vojskovanje in da domovini svoj denar na razpolago, če ji ne more služiti s svojo roko. Vsako posrečeno vojno posojilo je dobljena bitka, kajti daje nam sredstva nadaljevati vojno do končne zmage in kaže sovražniku, da zaupajo avstrijski narodi neomajljivo na uspešen izid vojne.

6.

Vsakega plačaj takoj, kajli obrtniki in trgovci morajo plačevati dandanes kupljeno blago tudi takoj. Kdor jih pusti čakati v teh hudih časih, jim škoduje.

7.

Vendar se pa ne navadimo plačevati v gotovini, ampak plačevati z nakazili. Denar namreč, ki ga plačamo v gotovini, je treba navadno šele dvigniti in traja nekaj časa, predno ga odda prejemnik zopet poštni hranilnici, hranilnici ali banki. Denar se tako odtegne za nekaj časa drugi koristonosni uporabi. Temu pa se izognemo, če ne dvignemo, ampak plačamo z nakazili. Vsak poštni urad da potrebne tiskovine, da se otvori poseben šekovni račun pri poštni hranilnici. 100 kron je založiti kot glavica, ki se obrestuje. Vsak poštni urad sprejema vplačila na tak račun in izplačuje nakazila nanj. Ravno tako se izvrši tudi lahko vsako izplačilo kaki banki po šeku. Posamezniku ni treba nositi denarja s seboj in denar pride naravnost tja, kamor spada, to je v nabiralnike za narodno gospodarstvo.

8.

Dokler traja vojna, kupujmo inozemsko blago le, če ga domači pridelki nikakor ne morejo nadomeščati. Radi vojne moremo izvažati le malo, zato obremenjuje vse blago inozemstva kurz našega denarja. Čim več blaga uvažamo, tem več zlata moramo poslati v inozemstvo in tem bolj pada kurz naše veljave nasproti veljavi drugih dežel.

9.

Kdor ima inozemske vrednostne papirje v svoji posesti, naj jih skuša sedaj prodati. S tem si pridobi račune v tujih vrednostih na dobro in menda ne bo videl nikdar višjih kurzov v teh vrednostih, kakor sedaj. Računi na dobro v inozemstvu so pa danes za državo, ki dobavlja toliko iz inozemstva, velike vrednosti. Koristimo samemu sebi in državi, če prodajamo sedaj v inozemstvo.

10.

Živimo štedljivo v teh hudih časih in v svojih mejah. Vsakdo naj štedi na sebi, ne na drugih. Štedimo pri porabi sedaj dragih in pičlih pridelkov (mesa, moke, surovega masla, jajc, mleka, bombaževega blaga, sukna, usnja i. t. d.), ne pa pri služku tretjih oseb, najsi bodo ti umetniki, učitelji, obrtniki ali posli.

Živimo štedljivo, privoščimo pa tudi drugim, da žive!

Obrtne pravice in predpisi.

Prenehanje obrata — odtegnitev koncesije. Od mnogih strani nam prihajajo vprašanja, tičočna se prenehanja obratovanja v gostilniških obratih za časa vojne. Ker je to vprašanje osobito v današnjih časih silno važno, zato objavimo nastopna pojasnila:

Kdor namerava začasno z gostilniškim obratom prenehati, naj naznani to c. kr. okrajnemu glavarstvu ustmeno ali pismeno; če stori to pismeno, je treba vlogo z 2 K kolekovati. Vloga naj se glasi: »Podpisani naznanjam, da za nedoločen čas prekinem s svojim gostilničarskim obratom h. št. . . in sicer zaradi tega, ker ni dobiti vina in piva, kakor tudi ne drugih živil. Kadar se razmere predugačijo, bom zopet pričel z obratom in to pravočasno naznanil. Prosim vzeti to na znanje in tudi davčno oblast tozadevno obvestiti. V dan . . . in podpis.«

Obrtne oblasti odrede nato največkrat preiskavo, je li so navedbe o pomanjkanju blaga resnične. Pri komur se izkaže in je dokazano, da dotični res ne more dobiti po primernih cenah blaga, se vzame stvar na znanje in v takim slučaju se ni bati izgube koncesije, ne kazni. Če pa preiskava dožene, da ima dotični zadosti zaloge in da prekine z nadrobnim točenjem le zato, ker upa, da bodo pijače še dražje, ali pa da jih lahko na debelo proda za isto ceno ali pa še višje, tedaj pa oblastva ne bodo vzela prekinjenja v vednost, marveč zahtevala nadaljno obratovanje, eventualno pod izgubo koncesije.

Nekateri si pomagajo tudi s tem, da pred potekom 6 mesecev pričnejo zopet za nekaj časa obratovati, potem pa zopet prekinejo za pol leta. Obrtni red (§57) namreč določa, da **sme** obrtno oblastvo koncesijo odvzeti, ako se dlje kot za 6 mesecev obratovanje ustavi. Določba torej pravi, da se **sme** koncesija odvzeti, ne pa da se **mora**. Ako je torej kdo v takim položaju, da se mu je bati nenaklonjenosti dotičnih faktorjev, mora biti previden. Vsekako je pa najsigurnejše, da se preki-

njenje in zopetni pričetek vselej naznani obrtnemu oblastvu, ker je drugače težje dokazati, da se je nekaj časa izvrševala obrt.

Tistim pa, ki so vpoklicani k vojakom in nimajo ali si ne morejo postaviti namestnikov, je enostavno naznani obrtni oblasti, da za časa vojne ali svoje odsotnosti obrat ustavijo. Takim se koncesija sploh ne sme vzeti.

Glede članstva pri gostilničarskih zadrugah, pa dejstvo, da je kdo obrat ustavil, ničesar ne spremeni, kajti ustavitve obrata še ne pomeni odložitev koncesije, le **kdor koncesijo odloži ali odpove, tega se izbriše iz članstva, kdor pa le prekine z obratom, mu ostanejo obveznosti in pravice napram zadrugi slej ko prej.** Ako soproga nadalje vodi obrt vpoklicanega moža, ostanejo vse razmere tičočne se obrti tako kot poprej, ker nastopi postavljeni namestnik tiste pravice in dolžnosti, kakor jih je imel lastnik koncesije.

Spremembe v gostilniški obrti ljubljanske zadruge v letu 1916. Gospa Katarina Anzlin je naznanila nadaljevanje obrti na Resljevi cesti št. 20 po pokojnem soprogu. Hotelsko in kavarniško podjetje »pri Slonu« je prevzela po pokojni materi g. Josipina Gnezda, hči gospa Ivana Gerstner. Rajmundu Pečniku, slaščičarju na Sv. Petra cesti, se je podelila pravica, točiti malinovec, limonado in druga pokrepčila. Restavracijo pri Zlatorogu v Gosposki ulici nadaljuje po pokojni soprogi Mariji Krapež gospod Fran Krapež. Elizabeti Kutjaro se je podelila pravica prodajati kavo in čaj v ponočnih urah na stojnici pred glavnim kolodvorom. Bončarjevo hišo na Zaloški cesti št. 10 je kupil mesar Franc Fister ter obratuje ondi na koncesijo Marije Rozman. Pogačnikovo gostilno v Spodnji Šiški je vzela v zakup gospa Marija Petan. Valentinu Skandru v Spod. Šiški je bila podeljena nova koncesija po ugasli Ane Kopic. Kot zakupnik Marije Perdanove žganjetočne koncesije se je vpisal šef firme gosp. Josip Perdan. Gosp. Jak. Boletu se je dovolilo prenesti njegovo gostil. koncesijo na Stari trg št. 34. Južna železnica si je izposlovala lastno koncesijo za restavracijo na glavnem kolodvoru; sedanji zakupnik gosp. Stanislav Horak. Gostilno pok. Jakoba Bevca na Dunajski cesti izvršuje vdova Marija Bevc nadalje, kakor tudi gostilno v baraki na Bleiweissovi cesti na koncesijo Lud. Černetá. Gospa Josipina Košak je prevzela restavracijo pri Levu na Marije Terezije cesti, svoj prejšnji obrat v Židovski stezi pa je odstopila gospe Mariji Gracer. V Šelenburgovi ulici št. 6 je pričela obrat gdč. Marija Berce na koncesijo Pavle Mrak. Gospe Fani Heger se je podelila koncesija za barako v Lattermannovem drevoredu po pokoj. soprogu in je prevzela tudi še nadalje zakup hotela Tivoli. V zakup so vzeli: Viktorija Strniša Plančarjevo gostilno na Dolenjski cesti, Jurij Marenče obrat v baraki na dolenjskem kolodvoru in Frančiška Kovač Jere Ravnikarjevo gostil. obrt v Rožni ulici. Koncesija Marije Kavčič se je prenesla v Florjansko ulico št. 36 in odobril gosp. Josip

Seydl kot zakupnik. Gosp. Antonu Jalenu na Poljanski cesti št. 11 se je podelila koncesija po Mariji Zajc. Kolizejsko restavracijo je prevzela gdč. Julija Smole in obratuje na koncesijo Amalije Korbar. Antonu Kajfežu in Rudolfu Škulju v Florjanski ulici se je razširila koncesija tudi na pravice prodajanja kave. Koncesija Malinovih dedičev se je prenesla na Poljansko cesto št. 55, kjer jo izvršuje ga. Marija Žabjek. Gospa Jožefa Češnovar nadaljuje obrt po pokojnem soprogu g. Hermanu Češnovarju na Dolenjski cesti. Gosp. Fran Jančov je odpovedal zakup hotela Ilirije in se preselil na lastni dom v Mariboru. Hotel Ilirijo je prevzel gosp. Mikec Ivan, bivši večletni plačilni marker v tukaj. kavarnah. Grajzarjevo gostilno v Prisojni ulici je prevzela gospa Marija Fritz. Koncesija Marije Zalaznikovih dedičev se je prenesla iz Kolodvorske ulice na Mestni trg št. 12 t. j. točenje desertnih vin v zvezi s prodajanjem slaščic. Gosp. Josip Plankar je prevzel Kramarjevo gostilno na Dolenjski cesti. Gospa Antonija Vojevič je naznanila nadaljevanje obrti po pokojnem soprogu g. Vinko Vojeviču na Tržaški cesti nasproti tobačne tovarne. Ravnotako je naznanila vdova gospa Marija Pikelj nadaljevanje kavarniške obrti v Spodnji Šiški na koncesijo Mar. Tomažičeve. Koncesijo Jožefe Bilinove se je dovolilo prenesti na Večno pot št. 5, kjer ustanovi gospa Mar. Ravtar novo gostil. in kavarniško obratvališče. Marije Jančarjeve gostilničarsko in izkuharsko obrt v Florjanski ulici je prevzela Marija Lipovec. Gosp. Karel Kačič je kupil hišo št. 58 na Dunajski cesti in obratuje ondi na koncesijo piv. dr. Union. Simonu Kunčiču na Sv. Petra cesti se je podelila sodavičarska koncesija za točenje sodavičnih izdelkov. Za časa zapuščinske razprave po pokojni Mariji Piršič je bila postavljena g. Darinka Černe kot namestnica v obratu v baraki na Dunajski cesti. Gospe Ivanki Gorše »Novi svet«, se je razširila koncesija tudi na pravice, kuhati in prodajati kavo, čaj itd. Gostilniška obrt Franc Jamnika na Karlovski cesti se izvršuje po namestnici Ani Polonšek. Gosp. Karlu Tavsesu se je podelila nova koncesija z vsemi pravicami gostilniške obrti za njegov hotel na Sv. Petra cesti št. 7. Po smrti Ane Štrukelj se je podelila koncesija dediču Jerneju Černetu za hotel Štrukelj v Kolodvorski ulici. Janko Pavšek nadaljuje obrt po pokojni soprogi na koncesijo nedoletnih dedičev na Martinovi cesti. Karolina Brandt, kavarnarica v Spodnji Šiški, je odobrena kot zakupnica Mar. Tomažičeve gostil. in kavarniške obrti pričnši s 1. februarjem 1917. — Odložili so koncesije: Karel Počivavnik hotelsko obrt, Viktorija Korinšek izkuharsko obrt, Alojzij Zajec gostil. obrt v Spod. Šiški. — Vsled smrti je ugasnila koncesija Jere Kuk. — Opustili so obratovanje: Iv. Mehle na Gruberjevi cesti, Štefan Franzot v Šelenburgovi ulici. — Začasno so prekinili: Marija Franzot baraka na državnem kolodvoru, Ivan Bizjak v Bohoričevi ulici, Marija Petrič v Rožni dolini, Frančiška Pogačnik v Florjanski ulici, Neža Mrzel na Zaloški cesti, Terezija Počivavnik na

Sv. Petra cesti, Valenti Skander v Spod. Šiški, izven teh pa je še 19 počivajočih in neizvrševanih koncesij. — Umrli so v pretoklem letu: 30. januarja Ana Štrukelj, hotelirka; 1. februarja Anton Kovač, gostilničar v Kolodvorski ulici, na posledicah, dobljenih v vojni; 21. februarja Matija Pikel, kavarnar v Sp. Šiški; 14. aprila Aleksander Heger, hotelir v Tivoli; 29. aprila Herman Češnovar, gostilničar na Dolenjski cesti, na posledicah, dobljenih v vojni; 13. julija Marija Pirstič, imeteljica žganjetočnekoncesije v baraki na Dunajski cesti; 9. septembra Martin Lampert, gostilničar v Kolodvorski ulici (pri Port Artur); 20. oktobra Lepold Legat, posestnik gostilne pri Levu na Mar. Ter. cesti 16, na posledicah, dobljenih v vojski; 2. decembra: Jakob Filip, gostilničar na Mestnem trgu Pod skalco. — Umrljivost je bila pretečeno leto skoro največja, odkar zadruga obstoji.

Stanovske vesti.

Do 30. aprila bo še sprejemala Avstro-ogr. banka nikljevi 20vinarski drobiž.

Inozemski vrednostni papirji. Izšla je ministrska naredba, ki ukazuje, da morajo tako denarni zavodi kakor zasebniki naznaniti uradom avstro-ogr. banke, vse inozemske vrednostne papirje, kar jih je v njihovih rokah. Naznaniti morajo, kakšni vrednostni papirji so bili v njihovih rokah in podati morajo to naznanilo do 15. januarja 1916. Izvzeti so samo v safedepotih shranjeni papirji. Banke in kreditni zavodi in firme morajo naznaniti vse inozemske vrednostne papirje, ki so pri njih odprti ali shranjeni ali zastavljeni, izvzemši slučaj, da je lastnik teh papirjev državljani kake zavezniške ali nevtralne države. Ravno tako morajo posamezniki in juridične osebnosti naznaniti inozemske in nevtralne papirje takih oseb, ki žive v inostranstvu. Naredba določa, da se naznanjenje teh vrednostnih papirjev ne sme porabiti za namene davčne oblasti. Namen te odredbe je razviden iz § 9., ki določa, da je dovoljeno oglašene vrednostne papirje prodati inozemcem samo tedaj, če jih plačajo pri avstro-ogrski banki z inozemskim denarjem.

Polovice dvekranskih bankovcev. Razširjeno mnenje, da so z izdajo enokranskih bankovcev izgubili razpolovičeni dvekranski bankovci svojo vrednost, ni pravilno. Ti razpolovičeni bankovci ostanejo tudi v bodoče v veljavi; nikdo torej nima povoda, jih odklanjati.

Vojaškotaksni obvezanci se opozarjajo, da poteče rok zglasitve z 31. januarjem. Pripominja se, da so zglasitve oproščeni le oni vojaški taksi podvrženi črnovojniki, ki ta mesec aktivno služijo in pa uslužbenci takega podjetja, ki je v smislu zakona o vojnih dajatvah pod vojaško upravo. Če je kdo potrjen in iz službenih ozirov oproščen, je torej dolžan se zglasiti. — Zglasiti se je v Ljubljani na magistratu v I. nadstropju, kdor se ne javi pravočasno bo kaznovan.

Dopusti do 15. februarja. Armadno vodstvo je odredilo, da se sme vojaškemu moštvo, ako službene razmere dopuščajo, dovoliti dopust do 15. februarja, da morejo

izvrševati svoje delo kot kmetovalci ali obrtniki. Dopust pa lahko dobi le tako moštvo, ki dokaže, da se lahko samo preživi. Moštvo (poddesetniki se računajo med moštvo), ki dobi dopust, se dnevina (plača) ne izplačuje, pač pa se vsakemu možu pusti tisti znesek, ki ga je dobil ob zadnjem plačilnem dnevu za naprej. Podčastniki pa imajo pravico do popolne vojaške plače in odškodnine za kruh tudi za čas dopusta. Vožnjo po železnici plača vojaški erar. Ti dopusti se pri bodočih spomladanskih delovnih dopustih ne bodo vračunali. Za dopust naj prosi moštvo naravnost pri raportu pri svojem poveljstvu, ako pa pošljejo svojci pisano prošnjo, je najbolje, da jo pošljejo potrjeno od občine dotičnemu možu, ki jo predloži pri raportu svojemu poveljniku. Občine naj potrdijo ne samo potrebo dopusta, ampak tudi možnost, da se dotični med dopustom sam lahko vzdržuje.

Gostilničarji in kavarnarji pozor! Urad za ljudsko prehrano opozarja vse gostilničarje in kavarnarje, da se točno drže ministrske naredbe z dne 24. novembra 1916, št. 294 drž. zak. (§ 2), to je oddaje kave gostom v svojih lokalih in čez ulico le ob gotovih, za to določenih urah. Za kavo pa ni vzeti samo prave kave, ampak tudi napravljene iz ječmena in drugih kavinah primesi. Kdor se izdane odredbe, ki je že v veljavi, ne bo točno držal, bo strogo kaznovan.

Nabavljanje olja direktno od producentov je v Istri prepovedano. Deželna upravna komisija je doznala, da privatniki in korporacije nabavljajo in rekvirirajo olje direktno od lastnikov preš. Ker je po cesarski naredbi z dne 21. avgusta 1916 D. Z. L. 261, oziroma namestništvem razglasu z dne 12. novembra 1916 P. L. S. in št. 47 vse olje v Istri zaseženo in je edino deželna upravna komisija v Poreču pooblaščen, dajati dovoljenja za nabavo olja, se javno naznanja, da tisti, ki nabavljajo olje brez rečenega dovoljenja, zagreša prestop, ki ga kaznujejo politične oblasti in dotičnik izgubi tudi nabavljeno olje.

Cena belega vina v Trstu. Tržaška aprovizijska komisija je določila za belo vino naslednjo ceno: znotraj užitninske črte na debelo za prodajo gostilničarjem 1 K 30 v liter, za dom 1 K 92 v, vino v botilkah 1 K 96 v; v točilnicah čez ulico 2 K 08 v, v gostilnah in točilnicah za goste 2 K 16 v; za hotele in restavracije 2 K 40 v. Zunaj užitninske črte: za gostilničarje 2 K 08 v liter.

C. kr. policijsko ravnateljstvo je opazilo, da stanovanjedajalci in družinski predstojniki izseljene stranke, odpuščene posle, odpotovane begunce in tujce itd. radi tega na policiji ne odlašajo, da še nadalje obdrže pravico do krušnih in drugih kart za živila. Policijsko ravnateljstvo opozarja na to nedopustnost in pripominja, da bo take slučaje ne samo, po zglasitvah predpisih, ampak po danem dejstvenem stanju kot goljufijo zasledovalo. Prebivalstvo se pa tudi pozivlja, da take goljufive slučaje s kartami za živila naznani c. kr. policijskemu ravnateljstvu. — Z ostalo odlašanje sostanovalcev, po-

slov itd. se mora najkasneje do 28. januarja 1917 izvršiti. Pri tem se še posebno na odlašanje beguncev opozarja.

Sladkor in kavarne. V kratkem bo izšla naredba, da kavarnarji ne bodo smeli gostom h kavi dajati sladkorja. Če bodo gostje zadovoljni, da jim bomo dajali sladko repo, bo nam tudi prav, če tudi se na ljubljanskem trgu prodaja srednje debela **repa po 17 vinarjev en komad**, kar je altroke navijanje cen!

Iz kuhinje.

Napolnjene češplje. 250 gramov stolčenih orehov, 250 gramov stolčenih lešnikov in 250 gramov sladkorja, par kapelj citronove esence, prašek vanilije in beljak vdela, da se bo sprijelo, in pusti 24 ur tako. Prereži velike bosanske šlive na eni strani, natlači jih s pripravljeno maso in stisni vkup, namoči v raztopino gumitraganta in sladkorja na vodi ali nanesi raztopino s čopičem in posuši slive v topli sobi.

Polenovkin puding. $\frac{3}{4}$ kilograma kuhane ribe razkosaj z vilicami na drobno; mesu primešaj žličko sesekljane čebule, stepi v par žlicah vode 4 žlice koruzne moke, zmešaj, potem 2 žlici drobtin, jajce, žličko kvasnega praška, za sled masti muškata in majorana. Testo je treba dobro premešati, da je gladko; deni ga v namažano modlo in kuhaj pol ure na sopari in stresi na krožnik. K temu se podaja kaka pereča omaka. Prav dobra je začinjena gorčična omaka, ki se naredi: Razreži srednjo čebulo, 2 lovorjeva lista in strok česna, nalij nato $\frac{1}{4}$ hudega kisa in prevri. Ko se je ohladilo, precedi in vmešaj v jesih 60 gramov gorčične moke in 30 gramov sladkorja. Kadar je gladko, spravi v steklenico; se rabi lahko pri vsaki jedi. Za omako prevri 2 žlici te gorčice v $\frac{1}{4}$ litru ribje juhe, primešaj malo moke in masla in prevri.

Razno.

* **Društvo zdravnikov za Kranjsko** naznanja, da je z ozirom na obstoječo draginjo primoramo zvišati honorarje za eno tretjino sedanjega honorarja. Obenem se naprosi občinstvo, naj zdravniške račune sproti poravnava.

* **Izkaznice za mleko vpeljejo v Zagrebu.**

* **Plesne zabave v Italiji prepovedane.** Italijansko notranje ministrstvo je prepovedalo tudi letos plesne zabave, nošo krink in veselice.

* **Se je že začelo.** Kakor znano, je vlada odredila znatno zvišanje železniških tarifov. Posledica tega je, da so dunajski veletržci s premogom sklenili znatno zvišanje cen.

Zahvala.

Blagopokojna gospa Marija Pirstič, bivša imejteljica točilnice v baraki na Dunajski cesti je volila podpornemu skladu bolniške blagajne članov ljubljanske gostilničarske zadruge znatni znesek K 100. — S to izredno dobroto si je začrtala blagopokojnica

trajen spomin v analih zadruške bolniške blagajne in se izreka tem potom dedičem pokojne prisrčna zahvala. — Naj bi našla blagajna mnogo tako plemenitih posnemovalcev gospe Pirstič.

Fran Kavčič, načelnik.

Listnica uredništva.

Gosp. dopisniku J. M. v L. Z veseljem se Vam zahvaljujemo za Vaše priznanje glede lista. Obžalujemo pa, da Vašega dopisa, za katerega Vam bodi naša srčna hvala, na noben način ne moremo priobčiti, četudi je eminentne važnosti, ker tu v Ljubljani imamo tako rdečo „farbo“, da če se žnjo „poštriha“ kaka črna reč, ista takoj postane bela. Saj vidite, kako smo včasih lepo „šekasti“. „Včasih je luštno blu . . .“ Veselilo bi nas, ako nas o priliki počastite s svojim obiskom, da se tedaj ustno pogovorimo o celi zadevi. Morebiti se bode stvar dala na kak način urediti! Zdravstvijte!

Pivo. V današnjem listu priobčujemo vest, da se bode odkazalo več ječmena za varjenje piva in sicer februarja 1000 vagonov. Ob sklepu lista pa smo zvedeli, da se uradoma razglašča, da ta vest ni resnična.



2 — 3 hektl. pristnega 2 leti starega

refoška

za v buteljkeh na prodaj.

ALOJZIJ DOLENC posestnik v

Proseku.

Cena po dogovoru.



Av gust Signola

Ljubljana, Dunajska cesta 13.

Zaloga raznovrstnega namizja 2424
30 za gostilne, hotele in kavarne.

I. kranjska tovarna mineralnih vodá, sodavice i. t. d.

Ljubljana, Slomškova ulica šte. 27

priporoča:

sodavico, pokalice, naravni malinov in citronov sok, nadalje izborne sadne pijače v pat. steklenicah: **jagodovec, nektar, kristalno citronado, jabolčni biser.**

Gostilničarji, podpirajte lastno podjetje!

Malinovec

garantirano naravnoprstni z finim rafinad cukrom vkuhan 5 kg poštna poslatev K 17—

franko po povzetju pošilja

A. Tosek, Praga, Král. Vinohrady 1274/Lg.

Pri večjem odjemu stavim špec. ponudbe.

Sanatorij Elizabetinum

zdravilišče za notranje, kirurške in ženske bolezni. Bolniška oskrba sester križark.

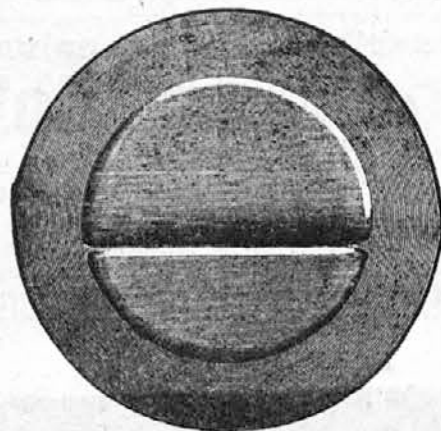
Prosta izbira zdravnikov. — Cene zmerne.

— Moderno opravljena **Röntgenova** soba.

— Udobno urejeno **kopaljšče** z vsemi

36 zdravnimi pripomočki. 24—24

Poljanska cesta 16. Telefon št. 141.



Glasom ministrske naredbe z dne 16. julija 1916 je prepovedano posameznim gostom nuditi toplá jedila na servirnih pladnikih.

Reformni krožnik

popolnoma odgovarja gori navedeni naredbi ter zaedno zadovolji tudi goste.

Velike prednosti ni mogoče prezreti.

Popis v članku „Praktična novost“.

CENE: Bel krožnik K 1-90, z modrim robom K 2-30, z okraski pod glasuro ali monogrami K 2-95, servirni pladniki (ovalni) K 1-95, 2-40, 3-05

s troški loko Ljubljana.

Naročila sprejema:

upravništvo „Gostilničarja“

kot edini zastopnik.

Jakob Zalaznik

pekarija, slačičarna in kavarna 31 25—24

Stari trg 21

se priporoča sl. občinstvu posebno z dežele

na zajutrak.

Filijalke:

Mestni trg šte. 6
Kolodvorska ulica šte. 6.

Posredovalnica za službe

gostilničarske zadruga v Ljubljani

Marije Terezije cesta šte. 16

posreduje brezplačno za vse službo liščoče

: v gostilničarskem obrtu :

Gospodarji iz Ljubljane plačajo 60 v, z dežele 1 K.

Tovariši gostilničarji! Poslužujte se te ugodne prilike!

26 23—24

Največja slovenska hranilnica

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1916 vlog . . . K 55.000.000—

hipotečnih in občinskih posojil . . . 30.000.000—

rezervnega zaklada . . . 1.500.000—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4⁰/₀, večje in nestalne vloge po dogovoru.

Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo

C. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične

domače hranilnike.

Posoja na zemljišta in poslojpa na Kranjskem proti 5⁰/₀, izven Kranjske pa proti 5¹/₄⁰/₀ obrestim in proti najmanj 1⁰/₀ ozi. 3¹/₄⁰/₀ odplačevanju na dolg.

V podpiranju trgovin in obrtnikov ima ustanovljena

Kreditno društvo.

Sodavičarji pozor!

: Pristni malinovec :

(malinčni sok ali odcedek)

ima naprodaj po najugodnejši ceni

Louvo Rogelj

•Vrhnika.

Pošilja se od 25 kg naprej.

Tovariši! Tovarišice! Kupujte le pri tvrdkah, ki podpirajo in oglašajo v „Gostilničarju“, v Vašem glasilu.

Z vsemi v špecerijsko in delikatesno stroko spadajočimi potrebščinami, kakor tudi z vseh vrst namiznimi in buteljskimi vini postreže gostilničarjem najceneje in najsolidneje tvrdka

T. MENCINGER, Ljubljana, vogal Sv. Petra ceste in Resljeve ceste.

Velepražarna za kavo z električnim obratom.

Zaloga mineralnih voda.

Zaloga stekla, porcelana in svetiljk
Fr. Kolmann
 11 v Ljubljani 24-24
 dovoli gostilničarjem in kavararjem pri večji naročbi izdatno znižane cene.

A. Bajec
 cvetlični salon
 Pod Trančo 2
 vrtnarija
 Tržaška cesta 34
 v Ljubljani.

Deset zapovedi za kmetovalca
Deset zapovedi za zdravje
 dobi zastonj in poštne prosto vsak gostilničar in trgovec v poljubnem številu za razdelitev med 18 goste ter odjemalce. 24-24
 Treba le dopisnice z naslovom:
 Ub. pl. Trnkoczy, lekarna, Ljubljana.

Vinska trgovina in restavracija
Peter Stepič
 Spodnja Šiška štev. 256
 priporoča p. n. gostilničarjem svojo veliko zalogo zajamčeno naravnih vin iz dolenskih, goriških, istrskih in štajerskih vinskih gorc.
 Telefon št. 262.14 25-24

Pivovarna „Reininghaus“
 Gradec — Steinfeld
 priporočata svoja najboljša piva kakor:
marčno carsko, vležano in bavarsko v sodkih in steklenicah. 27 23-24
 Specijaliteta **Reininghausovo dvojno sladno pivo „St. Peter“** v originalnih steklenicah.
 Glavno zastopstvo pivovarn Reininghaus in Puntigam
 Telefon št. 80. v Ljubljani, Martinova cesta 28. Telefon št. 80.

Pivovarna Göss
 priporoča svoje priznane priljubljene izdelke
marčna, cesarska, vležana, eksportna in bavarska piva 33 23-24
 v sodčkih in steklenicah.
Zastopnik: Fr. Sitar v Sp. Šiški.

Izboljšajte promet v svoji gostilni z najboljšim in najcenejšim
češkim budjejeviškim delniškim pivom

pizenskega tipa

Zahtevajte v gostilnah ljubljanskih, v Grandhotelu Balkan Trst, hotelu Lacroma Gradec, Palace hrvatske štedionice Zagreb, Napredak Sarajevo, Beránek Banjaluka itd. to pivo.

52 24-24 Informacije daje Češka delniška pivovarna v Čeških Budejovicah, Roza Rohrmann v Ljubljani, Bogumil Poňka v Trstu.

Adria, delniška pivovarna, Trst
Varilnica v Senožečah.
 Vplačana glavnica **K 1,000.000**
 (Železniška postaja Divača.)
 :: Ustanovljena ::
 I. 1820.
 priporoča svoje priznane dobro **Adria marčno, dvojno marčno in granatno pivo**
 v sodčkih in steklenicah po najnižjih cenah.

KLEINOSCHEG-
 39 25-24
DERBY SEC

Vinometre „Bernatot“. — Asbestov bombaž in prašek. — Eponit. — Francosko želatino. Lipovo oglje. — Marmornat prašek. — Modro galico. — Natrijev bisulfit. — Ribji mehur. Špansko zemljo. — Tanin. — Žveplo na asbestu. — Žveplo v prahu. — Limonovo kislino. — Vinsko kislino. — Soda bikarbono. — Strupa proste barve itd.

ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija Anton Kanc

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Pivovarna „UNION“ v Ljubljani
 (Spodnja Šiška)
 priporoča svoje izborne izdelke, kakor:
marčno, dvojno marčno in izvožno pivo v sodčkih in steklenicah.
 Dobé se tudi tropine in sladne cime, ki so kot živinska krma zelo priporočljive. 3 24-24